

**А.В. Озеран**, канд. екон. наук, доц. (ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана», Київ)

## **ФАКТОРИ ВІДНОСНОЇ ДОСТОВІРНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Достовірність згідно із П(С)БО 1 – якісна характеристика фінансової звітності, яка означає, що інформація, наведена в ній, не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності.

У міжнародній практиці інформація вважається достовірною, якщо вона вільна від суттєвих помилок та упередженості, і користувачі можуть покластися на неї тією мірою, якою вона відображає або, як очікується, відображатиме дійсний стан справ. Достовірність інформації також вимагає правдивого подання впливу операцій, інших подій та умов відповідно до визначень та критеріїв визнання активів, зобов'язань, доходу та витрат, наведених у Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів. МСБО 1 «Подання фінансових звітів» наголошує, що достовірне подання досягається шляхом дотримання всіх вимог МСФЗ/МСБО, якщо підприємство застосовує МСФЗ при складанні своєї фінансової звітності. Такі підприємства повинні розкривати у разі необхідності додаткову інформацію з метою досягнення достовірності подання.

Відповідно до російського законодавства достовірною та повною вважається бухгалтерська (фінансова) звітність, показники якої сформовані виходячи з правил, встановлених нормативними актами з бухгалтерського обліку.

Однак, МСБО та ПБО Росії у винятково рідкісних випадках, в яких управлінський персонал доходить до висновку, що відповідність вимозі стандарту або тлумачення не дозволяє сформувати достовірне і повне подання про фінансовий стан суб'єкта господарювання та фінансові результати його діяльності, дозволяють відхилитися від встановлених правил обліку та МСФЗ/МСБО. Останнє вказує на те, що достовірність має суб'єктивну складову.

До проблеми достовірності фінансової (бухгалтерської) звітності звертались у своїх працях М.О. Блатов, Я.В. Соколов, М.Л. Пятов, А.П. Лісовина та ін. Вони вважали, що досягти абсолютно точного та істинного представлення господарської діяльності підприємств у бухгалтерській звітності неможливо. Як специфічна форма відображення соціально-економічних процесів, показники звітності лише прагнуть до їх правдивого та повного відображення.

Отже, аналізуючи фінансову звітність, доцільно припускати її відносну достовірність.

Фактори відносної достовірності показників річної фінансової звітності підприємств можна поділити на дві групи: об'єктивні та суб'єктивні. Об'єктивно їх неточність пов'язана зі складністю та динамічністю суспільних явищ, що виключає можливість повторного виміру одного й того ж об'єкту, недосконалістю нормативно-правової бази та варіативністю методів оцінки та правил (облікової політики). У цьому ключі вчені розділяють поняття правдивості (тобто достовірності) та реальності балансу. Правдивим, відповідно до сучасної термінології, можна вважати баланс, оснований на правильних облікових записах, у свою чергу обґрунтованих первинними документами. Реальним буде баланс, який відображає майновий стан господарства у відповідності з дійсністю. Але жодна бухгалтерська методологія, навіть закріплена законодавчо, не дає остаточного, визнаного всіма рішення про відображення у звітності дійсного стану справ. Тому, сформований згідно з нормативними документами показник може бути недостовірним або приблизно достовірним в силу недосконалості або застарілості методології чи методики його розрахунку.

Суб'єктивно відносна достовірність фінансової звітності пов'язана вже не із загальною методологією, а з методикою і практикою, що прийнята на самому підприємстві. Вони залежить від: 1) організації обліку і звітності на підприємстві; 2) практичних навиків та рівня кваліфікації укладачів звітності; 3) умов діяльності та традицій, що склалися на даному підприємстві для правильного обліку об'єктів; 4) ефективної побудови системи внутрішнього контролю тощо. Таким чином, суб'єктивні причини як внутрішні фактори виступають вирішальними у формуванні достовірних та недостовірних показників річної звітності.

Доречно наголосити, що роль фінансової звітності в суспільстві визначається сприйняттям її інформації особами, що приймають економічні рішення, результатом яких є розподіл господарських ресурсів. Отже, можна припустити, що ступінь достовірності фінансової звітності буде залежати від співвідношення її ключових показників та очікувань ринку капіталу. Базуючись на цьому твердженні, М.Л. Пятов виділив таку властивість звітності як її індивідуальну достовірність для конкретного користувача. Остання характеризується ступенем довіри користувача до облікової інформації та його сприйняттям отриманої звітності, яке і формує його дії на ринку як реакцію на неї.